

PARADOXY NOVOZÁKONNÍ ZVĚSTI

Souček, J. B.: *Bláznovství kříže. Smysl a význam paradoxu v Novém zákoně. S předmluvou Petra Čapka vydalo nakladatelství Eman, Heršpice 1996. Str. 135.*

Druhé vydání spisu pražského novo-
zákonníka J. B. Součka, který autor
původně vydal vlastním nákladem v ro-
ce 1932, vítaně zasahuje do úvah o po-
vaze a poslání teologie. Cítíme v něm
zaujetí mladého tehdy teologa zdůvod-
nit normativní význam biblického (no-
vozákonního) poselství a zdůraznit jeho
specifičnost, kterou nelze rozpustit
v obecně náboženských nebo humanis-
tických ideách. Tuto specifičnost formu-
luje, s velkou metodickou obezřetností,
jež snese nejpřísnější hermenutická mě-
řítka, právě jako: paradoxii.

Souček zdůvodněně vychází od novo-
zákonní zvěsti, formulované apoštolem
Pavlem (kap. 1, s. 15–75), všímá si podá-
ní o zvěsti a díle Ježíšově v synoptických
evangeliích (kap. 2, s. 76–101), spisů
janovských (kap. 3, s. 102–114) a v zá-
věru se zastaví u „ohlasů a dozvuků“
v popavlovských epištolách a knize Zje-
vení (kap. 4, s. 115–127). Svě nálezy
shrne do kapitoly „Závěr“ (s. 128–135).

Ve všech těchto vrstvách novo-
zákonního písemnictví nachází Souček kon-
gruentní, třebaže nestejnou silou a různou
formou vyjadřovanou tendenci pochopit
a vyjádřit, *bláznivý, paradoxní charak-
ter víry* (128). Tato paradoxie je výra-
zem *revolučnosti a výlučnosti evangelia*
(24), týká se tedy předmětu víry, ale také
se do ní promítá *fakt a fiat nového života*
(43), tj. zbožnostní a etické důsledky
víry. Právě Ježíšovo kázání hlásá Boha,
který je zcela vzdálen člověku, *totaliter*
aliter, a přece nekonečně blízký těm,
kdo se k němu modlí. *V protikladu mezi*

těmito Ježíšovými výpovědmi o vztahu
člověka k Bohu tkví ovšem paradox, jenž
jistě je ‚metafyzickým‘ pozadím valné
části Ježíšovy paradoxie vůbec. Nejde
však vpravdě o metafyziku; právě tato
‚paradoxie modlitby‘ je výrazem nikoli
teoretických názorů, nýbrž živé osobní
víry, že Bůh je mým všemohoucím Pá-
nem a mým laskavým Otcem (99).

V čem však podle Součka spočívá
původ a smysl paradoxie novo-
zákonního poselství? Předně ve *faktu kříže*:
Kříž Kristův jako základní, paradoxní
spasitelný čin Boží sjednocuje všechny
*proudy novo-
zákonní zbožnosti a odli-*
šuje je ostře ode všech ostatních sou-
dobých náboženských a myšlenkových
proudů (129n). – V etickém průmětu jde
o to, že víra v Krista umožňuje „vzít
kříž na sebe“, tj. neorientovat se na to,
co ‚reálně‘ platí, ale žít navzdory všemu,
co se víře *protiví a co ji ztěžuje*, a to i za
cenu utrpení: *Nedbej na to, co okolo*
tebe i v tobě nyní je, a drž se všemu
navzdory toho, co ‚má být‘ a bude, ježto
je ti to přikázáno a zaslíbeno a nabízeno
v Ježíši Kristu (130). – Ale společným
tenorem a distinktivním znakem všech
novo-
zákonních paradoxních výpovědí
je i důvěra, že paradoxie *není posledním*
slovem. V eschatologickém průmětu se
ukazuje, že ‚bláznovství kříže‘ je pravda
pravdoucí, nejvyšší moudrost. *Touto*
velmi reálnou vírou v konečné vítězství
*víry se paradox novo-
zákonní výrazně*
liši od veškerých paradoxních směrů či
nápadů filozofických neb kvazifilozofic-
kých (130n).

Součkův spisek, znovu vydaný, vítáme jako potřebný hlas, upozorňující nás, abychom lacinu nevyprodávali palčivou zvláštností evangelijního poselství, jež je v napětí ke kultuře a religiozitě každé a celé, varující před lacinými syntézami; a současně ujišťující, že toto napětí není posledním slovem dějin, že eschatologické naplnění prokáže – jak už je v Ježíšových podobenstvích naznačeno – současné ‚bláznovství kříže‘ jako ‚nejpřirozenější‘ věc na světě.

V Součkových úvahách chybí, budiž recenzentu prominuto, že na to upozorňuje, reflexe o církvi. Jaké místo v novozákonní paradoxii zaujímá společen-

ství víry? Jakého druhu je paradoxnost jeho existence v dějinách? Co to znamená, že je církev ‚společenstvím pod křížem‘, a přece v solidaritě se vším ‚lkajícím stvořením‘? Že je marginalizovaná menšina, a přece ‚královské kněžstvo‘, zástupně se přimlouvající za každého a za všechny? Jaký je význam toho, že je ‚ve světě‘, a přece ne ‚ze světa‘? V čem spočívá eschatologická povaha její existence: v protestu proti všemu zlému, v anexi všeho dobrého, v rozlišování duchů? Litujeme, že Souček na tyto otázky nevešel. Ale jsme rádi, že je – i takto nepřímě – otevřel. Budeme o nich muset diskutovat.

Pavel Filipi

LÁSKA JE VÍC NEŽ PŘIKÁZÁNÍ

Häring Bernhard, *Vyšehrad, Praha, 1996; 2. české vydání, 160 stran.*

Českému čtenáři se nabízí v krátké době další setkání s dílem katolického morálního teologa Bernharda Häringa (srv. recenzi v TREF 1/95), tentokrát skrze druhé české vydání jeho stručného přehledu křesťanské mravouky (první vydání vyšlo v České katolické Charitě 1971).

Dílo samo vzniklo v roce 1968 přepracováním série časopiseckých článků, což je zřejmě důvodem prakticky shodného rozsahu každé z jeho dvaceti kapitol. Ještě důležitějším (a čtenářsky vděčným) rysem je potom mimořádná ucelenost a relativní samostatnost každé části.

Zaměření svého díla charakterizuje autor v nové předmluvě pro české vydání jako „*chvalo zpěv na Boží lásku*“ (str. 12), která nás vykupuje a osvobozuje k tomu, abychom se učili milovat bližní, „*svou láskou zjevovat lidem ne-*

beského Otce a Krista“ (28). Ústředním dokumentem onoho pozvání k životu v Boží lásce je Ježíšovo Kázání na hoře, které Häring volí za východisko a částečně osnovu svých výkladů. To ohlašuje i podtitul knihy (v češtině nepoužitý): *Obnova života z ducha Kázání na hoře.*

Druhým důležitým zdrojem inspirace, který autor v úvodu jmenuje (str. 13), je (tehdy právě skončený) II. vatikánský koncil. Jeho konstituce a dekreta jsou hojně citovány, často se k nim odkazuje a některé kapitoly jsou přímo vystavěny na interpretaci koncilních dokumentů (např. k. XVI na *Dekretu o ekumenismu*, k. XVII na poslední kapitole pastorální konstituce *Gaudium et spes*). Z tohoto hlediska je dílo možno nazvat interpretací koncilu v oblasti morální teologie a je to intepretace, která hned v několika směrech nazna-